

	POLİTİKA
	Telif Hakkı

Politika No.	Yayın No.	Belge Sahibi	Belge Sorumlusu	Yayın Tarihi	Güncelleme Tarihi
POLİ.BT.08	1	Gülçin Cribb	Gülçin Cribb	27.01.2009	

AMAÇ

Üniversite, fikir ve sanat eserlerinin hem yaratıcısı hem de kullanıcısıdır. Bu nedenle, bu hakların kullanılması, korunması ve geliştirilmesine özellikle özen göstermeyi amaçlamaktadır.

Kitap, makale, karikatür, resim vb. fikir ve sanat eserlerinin gelişmesi fikir haklarına saygı gösterilmesi ile mümkündür. Ülkemizde bu haklar, 5846 sayılı " **Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu** " ile korunmaktadır.

Fikri hak veya telif hakkı, korunan bir eserin hak sahibi dışındakilerin kullanımını sınırlamaktadır. Telif hakkı konusu olan eserin sahibinin izni olmadan çoğaltması veya yeniden üretilmesi, telif hakkı sahibi veya bağlantılı hak sahiplerinin yasal haklarını zedeler.

Dayanağını 5846 sayılı " **Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu** "ndan alan işbu belgenin amacı, fikir mülkiyeti konusundaki genel ilkeleri ve uygulamayı açıklamak, bu konudaki bilinç ve anlayışı geliştirmek ve bilgi eksikliği nedeniyle meydana gelebilecek kural ihlallerini önlemek olup belgede düzenlenmemiş olan hususlar ile ilgili olarak 5846 sayılı " **Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu** "nun konu ile ilgili düzenlemeleri esas alınacaktır.

YÜRÜRLÜK

Bu politika yayımlandığı tarihte yürürlüğe girer. Gerekli görülen durumlarda ve yılın ilk iki ayı içinde gözden geçirilir ve güncellenir. En son ve geçerli sürüm sistemdedir. Bu sebeple yazdırılarak kullanılması önerilmez. Yazılı olarak kullanılma durumunda, tarihin geçerliliğini sistemden kontrol etmek kullanıcının sorumluluğundadır.

TANIMLAR

1. Fikri Mülkiyet (Copyright)

Özgün bir eser meydana getiren yaratıcı kişiye ve/veya eser sahibine sağlanan yasal korumayı ifade eder. Eser sahibine, yaratısından faydalanma, işletme, çoğaltma, yayma, temsil ve umuma iletme olanakları sağlar. Bu hak bir menfaat karşılığı veya karşılıksız satılabilir ve devredilebilir. Özgün eser yaratıcısı, işleme, çoğaltma, yayma gibi mali haklarının yanı sıra, eseri ile ilgili olarak manevi haklara da sahiptir. Bu haklar, adının belirtilmesi, eserde değişiklik yapılmasını men etmek gibi haklardır.

Bu hakların korunması esastır. Bu koruma ile ilgili olarak kayıt ve tescil gerektiren haller yasada ayrıca belirtilmektedir.

2. Fikir ve Sanat Eserleri

- **İlim ve edebiyat eserleri :**

Herhangi bir şekilde dil ve yazı ile ifade olunan eserler ve her biçim altında ifade edilen bilgisayar programları, her tür danslar, pantomim ve yazılı koreografi eserleri, her türden teknik ve bilimsel içerikte fotoğraf eserleri, haritalar, planlar, projeler, krokiler, resimler, coğrafya ve topoğrafyaya ait maket ve benzerleri, her çeşit mimarlık ve şehircilik tasarım ve projeleri, mimari maketler, endüstri, çevre ve sahne tasarım projeleri

- **Musiki eserleri:**

Besteler, şarkı sözleri, notaları, bunların kayıtları, yazılı veya icra edilmiş halleri

- **Güzel sanat eserleri:**

Resim, heykel, yazı, tezhip, pastel, gravür, oyma, kakma, kaligrafi, serigrafi, fotoğraf, grafik, karikatür ve her türlü tiplene

- **Sinema eserleri:**

Kısa ve uzun metrajlı; konulu veya belgesel film, video, CD, DVD, VCD vb. formatlarda kayıt ve üretimler ve bunlara ait ses kayıtları (soundtracks)

- **İşlenme ve Derlemeler**

- **Alenileşmiş ve Yayınlanmış Eserler**

Fikir Mülkiyetine konu eserlerin çoğaltılması ve kullanılması

1 Yasal Çerçeve

Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu'nun 22. maddesi "*Bir eserin aslını veya kopyalarını, herhangi bir şekil veya yöntemle, tamamen veya kısmen, doğrudan veya dolaylı, geçici veya sürekli olarak çoğaltma hakkı eser sahibine aittir.*" demektedir.

Kural olarak, fikri hak konusu bir eserden yararlanmak isteyen ile hak sahibi veya hakkı kullanma yetkisi olan bu konuda sözleşme yaparak koşulları varsa süreyi, kullanma biçimini ve çerçevesini serbestçe kararlaştırabilirler.

Ancak bazı ayırık durumlarda yasa, kamu düzeni ve kamu çıkarı için telif hakkı sahibi yanında veya karşısında yer alarak söz konusu kullanıma bir takım sınırlamalar getirebilir.

Telif hakkı konusu olan eserin sahibinin izni olmadan çoğaltılması, yeniden üretilmesi bir tecavüz oluşturmaktadır. Buna karşın Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu'na göre, "*..bütün fikir ve sanat eserlerinin..kâr amacı güdülmeksizin şahsen kullanmaya mahsus çoğaltılması mümkündür*" "*Ancak bu kullanma, hak sahibinin meşru menfaatlerine, haklı bir sebep olmadan zarar veremez ya da eserden normal yararlanmaya mani olamaz*".

Fikir mülkiyeti sahibinden **izin alınması halinde** istenilen sayı ve biçimde kopyalama, çoğaltma ve böylece kullanmak mümkündür. Yine Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu'nun 33. maddesine göre "Yayınlanmış bir eserin, tüm eğitim ve öğretim kurumlarında, yüzyüze eğitim ve öğretim maksadıyla doğrudan veya dolaylı kar amacı gütmeksizin temsili, eser sahibinin ve eserin adının mutad şekilde açıklanması şartıyla serbesttir." Aynı yasanın 34. maddesinde yer alan düzenlemelerin verdiği imkanla "**Adil Kullanım**" (fair dealing) ve **Sınav amaçlı kullanım** (examinations) anlamında eser sahibinin hakları ihlal edilmeksizin kullanım ve çoğaltma yapılabilir.

2. Adil Kullanım (Fair Dealing)

Özel çalışma, araştırma, eleştiri ve gözden geçirme amacıyla eserden tek bir kopya yapılması mümkündür. Kopyalanacak materyal miktarı ile ilgili kesin bir ölçüt olmamakla birlikte bu konuda yasa maddesinin lafzı ile ruhu ve fiili uygulama ölçülerinde alıntı yapılması Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu'nun 34. maddesi çerçevesinde "**adil kullanım**" olarak kabul edilmektedir.

3. Sınav Amaçlı Kullanım (Examinations)

Soru sormak veya sorulara cevap vermek amacıyla yapılan kullanım ve çoğaltma da bu konuda bir istisna oluşturabilmektedir.

4. Sayısal Ortam

Bilgi ve belgelerin önemli ölçüde sayısal ortamda saklandığı, yeniden üretildiği ve dağıtıldığı koşullarda fikir haklarının ihlali de aynı ölçüde hızlı ve kolay gerçekleşebilmektedir. Yasa, fikir mülkiyetine konu olan ilim ve edebiyat, musiki, sinema ve güzel sanat eserlerinin elektronik ortamlarda saklanan sayısallaştırılmış formlarını da aynı koşullarda korumaktadır.

Bu bağlamda, kopyalama konusundaki tüm uygulamalar elektronik ortamlar ve sayısal formda korunan her türden fikir ve sanat eseri için de geçerlidir.

5. Umuma Açık Gösteriler (Public Performance)

Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu, eğitim ve öğretim kurumlarında tiyatro eserlerinin eğitim amaçlı gösterimine izin vermektedir. Sinema eserlerinin umuma açık mahallerde gösterimi Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu'nun 33. maddesinde çerçevesi belirlenmiş ölçütler dahilinde gösterilebilir. Anılan maddede gösterimin yüz yüze ve eğitim-öğretim amacı yapılması ve gösterimden kazanç sağlanmaması koşullarının birlikte bulunması aranmaktadır. Bu sınırları aşan gösterimler için eser sahibi veya bağlı olduğu meslek birliğinden izin alınması gereklidir.

Bu konuda sorun yaşamamak için, elde mevcut film kopyası, CD, DVD ve benzeri yayının kullanma koşullarının toplu gösterime izin verip vermediğinin incelenmesi gerekmektedir.

Yapılacak toplu gösterinin kâr amaçlı olup olmaması, izin koşulunu ortadan kaldırmamaktadır. Bu nedenle, elde bulunan gösteri materyalinin kullanım/gösterim koşullarının dikkatle araştırılması son derece önemlidir.

Öngörülen Önlemler ve Cezalar

Fikir mülkiyeti Yasasının ihlâl edilmesi halinde "Tecavüzün ortadan kaldırılması/engellenmesi" ve "tazminat" davaları açılabilmektedir. İhlâl durumunun kesinleşmesi halinde hapis ve para cezaları verilme olasılığı vardır.

UYGULAMA

Özyeğin Üniversitesi çalışanları ve öğrencileri Fikri Mülkiyet (**copyright**) ile ilgili her türlü eylem ve işlemlerinde yasalara, bu belgede özetlenmeye çalışılan ilkelere, genel akademik etik ve ilkelere uygun davranmakla yükümlüdürler.

Özyeğin Üniversitesi, "Üniversitede, ders kitapları dahil hiçbir eserin aslının ya da kopyasının Fikir Mülkiyeti Yasası sınırları dışında, herhangi bir şekil veya yöntemle çoğaltılmaması veya çoğaltılmışlarının kullanılmaması" nı bir davranış kuralı olarak kabul eder.

Fikri Mülkiyet haklarına gösterilen özen ve bu hakların zedelenmemesi için alınan önlemler Üniversitenin tüm yönetmelik ve politika belgelerinde yansıtılmaktadır. 5846 sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu'nun ihlâli halinde, durum, Üniversite Disiplin Yönetmeliği, üniversitenin çeşitli politikaları ve uygulama pratiği çerçevesinde değerlendirilir ve işlem yapılır.

----- SON -----